

GHIDUL ORGANIZĂRII ȘI MANAGEMENTULUI TRASEELOR TURISTICE ÎN FONDUL FORESTIER GESTIONAT

Adaptat de:
Victoria COVALI, dr. în științe biologice

CHIȘINĂU, 2020

CUPRINS

Introducere	2
1. Concepte și noțiuni	3
2. Criterii de selectare a traseului	5
3. Clasificarea traseelor turistice forestiere. Varietate funcțională și tematică	7
3.1 Scopul traseelor	7
3.2 Lungimea traseului	8
3.3 Categoriile de vârstă ale vizitatorilor	8
3.4 Direcția traseului	9
3.5 Modul de parcurgere	9
Drumețiile	9
Ciclotraseele în fondul forestier	10
Traseele de turism ecvestru	12
4. Proiectarea și amenajarea traseelor turistice forestiere	13
4.1 Proiectarea traseelor turistice forestiere	13
4.2 Amenajarea și dotarea traseelor	15
Indicatoare și marcaje	15
Panouri informative	21
Puncte de belvedere	24
Parcări	24
Centre de vizitare	25
5. Exploatarea și managementul traseelor turistice forestiere	28
5.1. Rețeaua de trasee	28
5.2 Reguli de conduită	30
Siguranța vizitatorilor	30
Probleme legate de managementul vizitatorilor	30
Cadrul legal de referință	32
Bibliografie	33
Anexe	34

Urbanizarea în creștere și beneficiile pentru sănătate ale unui stil de viață activ au creat o cerere de recreere în aer liber. Reprezentând aproximativ 12% din suprafața Republicii Moldova, pădurile oferă un mediu în care este posibil să eșapezi de stresul vieții moderne, să te conectezi cu natura și peisajul rural și să experimentezi locuri liniștite și pitorești. Pădurile oferă, de asemenea, zone unde pot fi desfășurate activități precum drumeții, ciclism, orientare și alte sporturi active și de aventură.

Dezvoltarea pădurilor pentru recreere este văzută ca un aspect important al silviculturii durabile și există o recunoaștere din ce în ce mai mare a beneficiilor pe care le oferă pădurile societății. Astăzi, recreerea este probabil cel mai important serviciu non-lemn furnizat de păduri.

În acest context, trebuie luate în considerație următoarele aspecte:

- valorificarea turistică adecvată și prudentă va contribui la o gestionare eficientă a fondului forestier și asigurarea păstrării integrității ecologice a pădurilor;
- dezvoltarea turismului pe baze ecologice, în corelare cu mediul, pentru refacerea, protecția și conservarea potențialului turistic și, respectiv, combaterea poluării din orice sursă, trebuie să fie element definitoriu în practicarea acestei forme de turism;
- activitatea turistică în păduri trebuie să se desfășoare în concordanță cu capacitatea de absorbție a acestora;
- turismul de masă este contraindicat în păduri;
- activitățile recreative și de agrement trebuie combinate cu cele educative și de protecție a mediului ambiant;
- populația și administrația publică locală trebuie atrasă în activitățile turistice, din cadrul fondului forestier, pentru ca aceștia să devină principalii beneficiari ai turismului.

Altfel spus, turismul forestier pretinde a fi o formă de turism comercială capabilă să asigure dezvoltarea comunității, dar totodată un catalizator de menținere a echilibrului ecologic între turism și mediul ambiant.

Acest ghid este o încercare de a reglementa anumite activități turistice în fondul forestier gestionat și stabilește acei pași de urmat necesari pentru a asigura practicarea unui turism forestier durabil. Ghidul este destinat întreprinderilor silvice, agenților economici, asociațiilor obștești, școlilor, precum și altor persoane interesate care vor să inițieze și să dezvolte activități de ecoturism, inclusiv identificare și semnalizare a traseelor turistice în fondul forestier național.

Ghidul a fost elaborat în cadrul proiectului „Abilitarea tinerilor pentru activități de interpretare a naturii”, implementat de Mișcarea Ecologistă din Moldova cu suportul Departamentului pentru Programe Internaționale al US Forest Service.

1. CONCEPTE ȘI NOȚIUNI

Turismul forestier este o formă de turism în care principalul obiectiv este observarea și conștientizarea valorii naturii și a tradițiilor locale, și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- ✓ să contribuie la conservarea și protecția naturii;
- ✓ să utilizeze resursele umane locale;
- ✓ să aibă caracter educativ, respect pentru natură - conștientizarea turiștilor și a comunităților locale privind rolul lor în conservarea și protecția naturii;
- ✓ să minimizeze impactul negativ asupra mediului natural și socio-cultural.

Pentru prima dată, conceptul de „turism forestier” a apărut în Statele Unite. La începutul sec. XX pădurarul Benton McKay a propus înființarea unui așa numit „sanctuar pietonal” - o potecă de-a lungul Munților Apalași. În anul 1922, s-a reușit organizarea unui traseu pentru drumeții prin întregul lanț montan (de la Maine în nord-vest până la Georgia în sud-est), lungimea sa fiind de 3.300 km. Imediat, acesta a devenit un loc preferat pentru recreere și comunicare cu natura pentru mulți americani din estul Statelor Unite. Ulterior, acest tip de trasee a început să apară în toată lumea.

Pe lângă rezolvarea problemelor de educație și instruire, traseele forestiere contribuie la protecția naturii. Acestea sunt un regulator al fluxului de vizitatori, distribuindu-l în direcții relativ sigure pentru natură. În plus, traseele delimitate oferă oportunitatea de a respecta regimul de protecție a mediului într-o anumită zonă, deoarece facilitează controlul asupra numărului de vizitatori și respectarea regulilor stabilite.

Astfel, principalele obiective ale creării traseelor turistice forestiere pot fi divizate în două grupuri.

Obiectivul 1. Mediu și educație

- ✓ combinație de recreere activă pentru vizitatorii pădurii într-un cadru natural, cu extinderea orizontului lor de cunoaștere;
- ✓ formarea unei culturi ecologice - parte a unei culturi generale a relațiilor dintre oameni și între om și natură.

Obiectivul 2. Ocrotirea naturii

- ✓ direcționarea și localizarea vizitatorilor pădurii pe un traseu bine delimitat, pentru a evita deplasarea haotică a acestora, asigurând astfel protecția habitatelor.

Particularitatea procesului de educare pe traseele forestiere constă în faptul că acesta nu se bazează pe didactică, ci pe asimilarea accesibilă a informațiilor și a normelor de comportament în mediul natural. Acest lucru se realizează printr-o combinație organică a procesului de relaxare și cunoaștere în timpul aflării pe traseu.

Pădure	element al landşaftului geografic, unitate funcțională a biosferei, compusă din comunitatea vegetației forestiere (în care domină arborii și arbuștii), păturii vii, animalelor și microorganismelor, care în dezvoltarea lor biologică sunt interdependente și acționează asupra habitatului lor. Sunt considerate păduri terenurile acoperite cu vegetație forestieră cu o suprafață de peste 0,25 ha.
Fond forestier	Pădurile, terenurile destinate împăduririi, terenurile afectate gospodăriei silvice, precum și terenurile neproductive (pante abrupte, mlaștini, stîncării, solonețuri etc.), incluse în amenajamentele silvice sau în Cadastrul funciar ca păduri și/sau plantații forestiere, constituie fondul forestier. Fondul forestier cuprinde toate pădurile, indiferent de tipul de proprietate și forma de gospodărire.
Arie naturală protejată	spațiu natural, delimitat geografic, cu elemente naturale reprezentative și rare, desemnat și reglementat în scopul conservării și protecției tuturor factorilor de mediu din limitele lui;
Regim silvic	politică de gospodărire a fondului forestier și a vegetației forestiere din afara acestuia, indiferent de natura proprietății și forma de gospodărire, exercitată de către autoritatea silvică centrală.
Ecosistem forestier	unitatea funcțională a biosferei, constituită din biocenoză, în care rolul predominant îl au populația de arbori și stațiunea în care se află aceasta.
Amenajament silvic	studiul de bază în gestionarea pădurilor, fundamentat ecologic, cu conținut tehnico-organizatoric, juridic și economic.
Traseu turistic forestier	este o cale de circulație turistică în fondul forestier național prestabilită și omologată conform legislației în vigoare, ce prezintă interes și face legătura între două sau mai multe obiective. Scopul traseelor turistice forestiere este să pună în valoare peisajul natural, sau al a unor obiective deosebite, de interes turistic. Aceste trasee beneficiază de amenajări turistice pentru facilitarea orientării - marcaje și indicatoare, și a accesului - podețe, balustrade, trepte, porțiuni lărgite.
Presingul recreativ	reprezintă presiunea exercitată de către excursioniști sau turiști asupra mediului înconjurător. Presingul recreativ se stabilește prin gradul de degradare al pădurilor ¹ .
Excursionist	persoană care vizitează o zonă sau o destinație turistică pe durata unei zile (fără a efectua o înnoptare la destinație).
Turist	persoană fizică care se deplasează în orice loc, altul decât locul său de reședință, pe o durată de cel puțin 24 de ore și în alt scop decât desfășurarea unei activități remunerate în locul vizitat.

¹ Norme tehnice privind reglementarea modului și condițiilor de folosire a terenurilor fondului forestier în scopuri de recreere, Agenția „Moldsilva”, 2010. Anexă la ordinal Agenției „Moldsilva” nr.72-P din 28 aprilie 2010.

Înainte de a începe crearea unui traseu turistic în fondul forestier, este necesar să se studieze nu numai cele existente în limitele sale, condițiile naturale și obiectivele remarcabile, dar și natura utilizării recreative existente (perioadele cele mai active de vizite, tipurile de activități propuse turiștilor etc.). Lungimea, scopul și alegerea tipului de traseu cel mai potrivit pentru condițiile date depind în mare măsură de acest lucru. Apoi, este necesar să se întocmească o schemă preliminară a rețelei de trasee ținând cont de criteriile principale pentru selectarea traseelor. Setul de criterii și clasarea lor, adică importanța acordată fiecăruia dintre ele, se schimbă în funcție de condițiile locale. Dar, în orice condiții, trei criterii principale rămân invariabil importante: **atractivitate, accesibilitate și informare**.

➤ **Atractivitatea** traseelor pentru vizitatori constă din trei componente: frumusețea naturii, originalitatea și diversitatea acesteia. Fiecare traseu ar trebui să fie diferit de celelalte. Această particularitate se realizează prin faptul că traseul se va amenaja în vecinătatea obiectivelor naturale valoroase, cu forme ciudate, neobișnuite, peisaje spectaculoase (arbori seculari sau arbori cu trunchiuri complicate, curbate, dezgoliri de roci, pe pante de văi, izvoare, lacuri). În plus, pentru fiecare traseu turistic forestier se poate dezvolta propriul stil, în baza căruia se vor crea materiale informative, indicatoare, popasuri, etc. Traseul nu trebuie să fie monoton. În procesul de selectare a traseului și amenajare a teritoriului trebuie să alterneze masivele închise de pădure cu poieni, pante abrupte cu pante line, etc. Atunci când alegeți traseul cel mai atractiv pentru vizitatori, este necesar să respectați obligatoriu **regimul silvic al pădurii**², traseul trebuie să fie planificat astfel încât să ocolească habitatele **speciilor de plante și animale ocrotite de stat**³.

➤ **Accesibilitatea** vizitatorilor este una dintre cerințele principale în proiectarea traseului, care determină în mare măsură alegerea traseului. Este necesar ca începutul traseului să fie situat relativ aproape de intrarea în pădure și ca drumurile de acces care duc spre acesta să fie într-o stare bună. Această cerință este asociată cu legile percepției oricărei informații: vizitatorii nu ar trebui să simtă oboseală fizică și psihologică până când se face primul pas pe traseu. Traseul în sine nu ar trebui să fie dificil de parcurs (pante prea abrupte, tranziții lungi între opriri, expunere prelungită la soare - toate acestea sunt nedorite). Activitatea fizică excesivă poate interfera vizibil cu plăcerea de a admira peisajul.

➤ **Informarea**, adică abilitatea de a satisface nevoile de cunoaștere ale vizitatorilor, în special în domeniul biologiei, ecologiei, geografiei, și altor discipline științifice - aceasta este principala diferență între traseul turistic forestier și traseul turistic obișnuit. Este la fel de important să se creeze astfel de trasee care să dezvăluie aspectele eco-geografice, istorice și natura interacțiunii - acțiunea omului și naturii. Atunci când creați un traseu turistic forestier, trebuie să luați în considerare toate caracteristicile peisajului: nu numai potențialul său cognitiv în termeni biologici și ecologici, geografici ci și impresia generală pe care o lasă vizitatorului. Deci, atunci când alegeți punctele de observație, o atenție deosebită se acordă percepției omului cu organele de simț: a formelor peisajului, culorilor și schimbarea lor sezonieră, mirosurilor, sunetelor (căderea apei, murmurul unui izvor, cântecul păsărilor etc.).

² Capitolul III: Administrare și gospodărirea fondurilor forestier și cinegetic, [Codul silvic al RM](#)

³ Anexa nr.3, [Legea ariilor protejate 1538 din 25.02.98](#)

Articolul 32. Accesul cetățenilor în păduri, Codul Silvic al RM

(1) Cetățenii, au acces liber pe teritoriul fondului forestier. Folosirea gratuită a pădurilor de către cetățeni are loc în scopuri de recreere, pentru recoltarea fructelor și pomușoarelor sălbatice, nucilor, ciupercilor și altor produse ale pădurii, cu excepția cazurilor în care recoltarea se efectuează pe sectoare ameliorate sau artificiale, fie în locuri special amenajate. Modul și condițiile de folosire a pădurilor în scopurile menționate se stabilesc de Guvern.

(2) Accesul cetățenilor în păduri și recoltarea produselor accesorii pot fi limitate sau interzise de către organele silvice de stat, prin decizia autorităților administrației publice locale, în scopul prevenirii incendiilor și în alte scopuri, iar în pădurile rezervațiilor și în alte păduri cu regim special de protecție în legătură cu stabilirea unui regim special.

(3) Cetățenii sunt obligați să respecte în păduri regulile de apărare împotriva incendiilor, să nu comită tăierea și vătămarea arborilor și arbuștilor, distrugerea și deteriorarea mușuroaielor de furnici și cuiburilor de păsări, să recolteze produsele accesorii ale pădurii în termene și prin metode care nu prejudiciază regenerarea acestora.

Articolul 39. Folosirea pădurii în scopuri de recreere, Codul Silvic al RM

(1) Pentru organizarea odihnei populației, autoritățile administrației publice locale, gestionarii de terenuri din fondul forestier, precum și, cu acordul lor, alte întreprinderi, instituții și organizații, desfășoară activități de amenajare a sectoarelor de pădure și de deservire social-culturală a populației în pădurile zonelor verzi ale localităților și în alte păduri care sunt folosite pentru odihnă, sport și turism, păstrând mediul silvic și landșafturile naturale, arhitectura zonelor suburbane și respectând cerințele sanitare.

(2) Modul de folosire a pădurii în scopuri de recreere se stabilește de Guvern.

3. CLASIFICAREA TRASEELOR TURISTICE FORESTIERE. VARIETATE FUNCȚIONALĂ ȘI TEMATICĂ

3.1 SCOPUL TRASEELOR

Unul din cele mai importante criterii de clasificare al traseelor turistice forestiere este **scopul acestora**. În funcție de acest criteriu, putem identifica trasee: cognitive – de plimbare; cognitivo – turistice, educaționale și tematice. Fiecare tip de traseu are specificul său:

➤ **Trasee de plimbare în scop cognitiv**, sau „week – end” – trasee, au **o lungime medie de 4-8 km**. Dacă este posibil, excursioniști singuri sunt uniți în grupuri și, însoțiți de un ghid parcurg întregul traseu, familiarizându-se cu natura, monumentele istorice și culturale. Pe astfel de rute, sunt abordate problemele relației dintre mediul natural și oameni, impactul activităților economice asupra naturii, vizitatorii își fac o impresie despre ce tip de activități se desfășoară pentru a proteja patrimoniul natural și cultural al zonei.

➤ **Traseele cognitivo – turistice**, lungimea lor variază, în medie, de **la câțiva kilometri la câteva zeci de kilometri**. Durata călătoriei poate să fie de 1 – 4 zile. Ca și în cazul traseelor de plimbare în scop cognitiv, aceste trasee pot fi parcurse individual sau cu ghid. Aceste trasee trebuie să fie foarte bine marcate. Înainte de a începe deplasarea pe trasee, grupurile de turiști trebuie să fie asigurate cu materiale informaționale, obligatoriu, fiind instruite referitor la tehnica securității și regulile de comportament în pădure.

➤ **Traseele educaționale**, acestea reprezintă trasee specializate pentru educație și conștientizare ecologică, ele se întind pe o distanță care rareori depășește mai mult de 2 km, deoarece se crede că excursia nu trebuie să dureze mai mult de trei ore. Astfel de trasee sunt destinate în primul rând, elevilor școlilor, liceelor, studenților, inclusiv profesorilor. Cu toate acestea, acestea ar trebui să fie accesibil tuturor categoriilor de vizitatori. De regulă, grupul de vizitatori, urmează traseul sub îndrumarea unui ghid. Poate fi, nu doar un angajat al unei întreprinderi silvice, dar și un profesor. Este necesar ca traseul să fie dotat cu indicatoare, standuri informative. Se pregătesc broșuri informative.

➤ **Traseele tematice**, reprezintă un instrument de comunicare care poate fi folosit de administrația ariei protejate în special pentru locurile cele mai atractive, unde pot fi îndrumați un număr mai mare de vizitatori. Traseul tematic este o potecă anumită care asigură interpretarea informațiilor și oferă posibilitatea unei experiențe de învățare în aer liber. În general, un traseu tematic oferă oportunitatea unei excursii ghidate fără a fi neapărat necesară prezența fizică a unui ghid. Traseul tematic trebuie să ofere mai mult decât informații, implicându-l pe utilizator într-un proces interactiv de a afla mai multe despre locul respectiv și de a trăi o experiență legată de natură și de cultura locală. Metodele de comunicare folosite de un traseu tematic pot fi o combinație între:

- **comunicare descriptivă** (de ex. text, grafică, tabele, diagrame și imagini);
- **comunicare interactivă** (stimulează un mod activ de învățare și îi ajută pe vizitatori să descopere singuri anumite lucruri);
- **comunicare senzorială** (încorporează simțurile vizitatorilor: vedere, auz, miros, gust și pipăit).

Traseele tematice au o serie de trăsături bine puse la punct, pe baza unui volum considerabil de informații. Ele folosesc în mod normal una sau o combinație de infrastructuri de interpretare cum ar fi: panouri informative, stâlpi numerotați, informații în broșuri asociate cu traseul, puncte de informare interactivă sau puncte de informare senzorială. Traseele tematice pot oferi informații cu privire la o mare varietate de subiecte (natură, istoria civilizației, folclor etc.). La elaborarea materialelor informative de interpretare a traseului trebuie să se respecte câteva reguli:

- selectarea și focalizarea asupra anumitor aspecte ale sitului – transformarea acestora în trăsături principale;
- evidențierea acelor informații despre traseu care să fie de interes pentru o multitudine de persoane (în cazul în care nu este dedicat unei audiențe speciale);
- interpretarea datelor științifice folosind un limbaj accesibil, astfel încât informația să fie înțeleasă și în lipsa unor cunoștințe preliminare;
- adresarea în mod personal vizitatorului;
- identificarea unui nume semnificativ pentru traseu.

3.2 LUNGIMEA TRASEULUI

Traseele turistice forestiere sunt clasificate, de asemenea, în funcție de **lungimea traseului sau durata acestuia**. Nu există o clasificare general acceptată conform acestor criterii, deoarece acestea sunt foarte relative și depind în primul rând de suprafața trupului de pădure. Lungimea optimă a traseului turistic forestier nu trebuie să depășească 8 km. Dacă traseul turistic forestier este utilizat în scopuri educaționale, atunci lungimea acestuia nu trebuie să depășească 2 km.

3.3 CATEGORIILE DE VÂRSTĂ ALE VIZITATORILOR

Traseele turistice forestiere se pot clasifica și în funcție de **categoriile de vârstă** ale populației. De exemplu, traseele turistice forestiere pentru preșcolari și elevii claselor primare, la fel și pentru vizitatorii în vârstă de peste 60 de ani, trebuie să fie mai scurte ca distanță și cu un grad redus de dificultate, în comparație cu cele pentru tineret și vizitatorii de vârstă medie. Concomitent, în funcție de vârsta vizitatorilor se schimbă și tematica și conținutul obiectelor informaționale ale traseelor turistice forestiere. De obicei, organizarea traseelor destinate în exclusivitate pentru o anumită categorie de persoane este imposibilă, de aceea la crearea traseelor turistice forestiere se ia ca punct de reper „vizitatorul de vârstă medie”, elaborând în acest scop variante de excursii pentru diferite categorii de vârstă.

3.4 DIRECȚIA TRASEULUI

Traseele turistice forestiere, în funcție de **direcția traseului**, pot fi:

- **trasee liniare**, când traseul începe într-un punct geografic (A) și se termină în alt punct geografic (B). Este adesea folosit pentru trasee mai lungi care unesc două obiective mai mari (ex: locul de parcare și o casă-muzeu, centru de informare și un lac, etc.);
- **trasee circulare**, când traseul începe și se termină în același punct geografic (A). Este util prin posibilitatea de a conduce vizitatorul în locul de unde a pornit. Traseul circular este printre cele mai recomandate în cazul interpretării indirecte.
- **trasee radiale** - al căror început și sfârșit are loc la un punct geografic (A) de unde turistul se deplasează către alte puncte de interes, revenind în același timp la punctul de origine (A) al călătoriei.

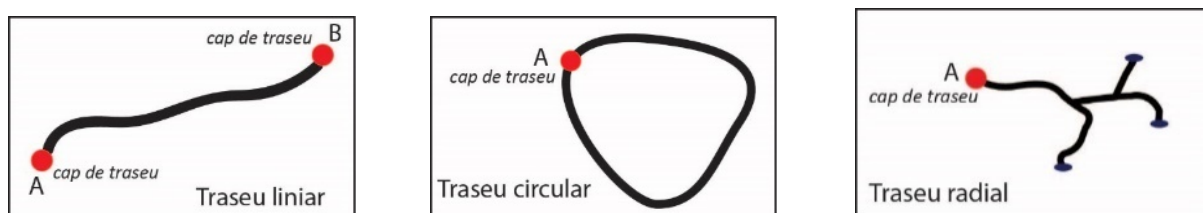

Fig.1 Tipuri de trasee în funcție de direcție

Pot exista diverse combinații ale traseelor: liniar-circulare, liniar-radiale, circular-radiale, în funcție de specificul, potențialul și atractivitatea traseului.

3.5 MODUL DE PARCURGERE

Traseele turistice forestiere se mai pot clasifica după **modul de parcurgere**: pe jos – drumeții, cu bicicleta – cicloturism, sau călare – ecvestru.

DRUMEȚIILE

Drumeția, denumită în Franța *randonnée pédestre*, în Marea Britanie *hiking, walking, rambling, hillwalking, fellwalking*, în țările scandinave *nord walking* sau *pole walking*, în SUA *hiking, trekking, backpacking, thru-hiking* sau *tramping*, în Australia și Noua Zeelandă *bushwalking*, în Nepal, India, Pakistan și Africa de est *trekking*, în Germania *wandern* și *bergwandern*, este o activitate de agrement care se desfășoară în aer liber și presupune parcurgerea unui traseu turistic pe jos.

Criteriile de clasificare a drumețiilor sunt: timpul de mers, gradul de dificultate și nivelul de echipare al turiștilor.

Timpul de mers se înscrie în fișa tehnică și pe indicatoare, exprimat în ore, fracțiuni de oră și, mai rar, în minute și se va calcula astfel:

- pe teren plat și pe pante mici, 4 km/h;
- în urcuș, pe potecă amenajată, 350 m diferență de nivel/h;
- în urcuș, pe potecă neamenajată, 250 m diferență de nivel/h;
- în coborâre, pe potecă amenajată, 450 m diferență de nivel/h;
- în coborâre, pe potecă neamenajată, 400 m diferență de nivel/h.

La o oră de mers se adaugă 10 minute necesare odihnei. Distanța în kilometri se utilizează în calcul numai pe traseele cu peste 80% de mers pe teren plat și cu maximum 20% de mers pe pantă cu înclinare de maximum 10 grade. Pentru calcularea distanțelor și timpilor de mers se efectuează măsurători pe teren și pe hartă.

Gradul de dificultate este criteriul pe baza căruia traseele turistice forestiere se împart în:

- trasee cu grad mic de dificultate, cu următoarele caracteristici: durata traseului 3-6 ore; diferența de nivel - 300m; efort fizic moderat, care nu necesită pregătire fizică specială;
- trasee cu grad mediu de dificultate, cu următoarele caracteristici: durata traseului 4-8 ore; diferența de nivel - 300 - 400m; efort fizic susținut numai pe unele etape ale traseului, care necesită o condiție fizică și orientare bune;
- trasee cu grad mare de dificultate, cu următoarele caracteristici: durata traseului 5-9 ore; diferența de nivel - 400m; efort fizic continuu și intens, care necesită o foarte bună condiție fizică și antrenament înainte de abordarea traseului.

Nivelul de echipare solicitat drumeților este criteriul pe baza căruia traseele turistice forestiere se împart în:

- trasee care nu necesită echipament special pentru parcurgerea lui. Acest tip de traseu se desfășoară pe poteci amenajate, drumuri forestiere și nu prezintă porțiuni accidentate;
- trasee care necesită echipament de drumeție de complexitate medie. Acest tip de traseu se desfășoară pe poteci cu porțiuni accidentate, pante alunecoase cu grad de înclinare mediu;
- trasee care necesită echipament de drumeție special și complex. Acest tip de trasee se desfășoară pe poteci accidentate, puțin conturate și/sau pe porțiuni fără potecă, cu pante abrupte care necesită uneori ajutorul mâinilor pentru ascensiune.

CICLOTRASEELE ÎN FONDUL FORESTIER

Cicloturismul (bicycle touring) este o activitate sportivă și de agrement care presupune efectuarea unor excursii cu bicicleta pe distanțe lungi. Durata acestor excursii poate fi de o zi sau de mai multe zile, caz în care necesită și transportul anumitor bagaje (haine, alimente, unelte, sac de dormit, cort, etc.). Excursiile pot fi individuale sau în grup, planificate din timp sau spontane, pe trasee cunoscute sau necunoscute. Bicicleta pentru cicloturism trebuie să fie robustă, confortabilă și capabilă să transporte turistul și bagajele pe distanțe lungi și pe terenuri variate ca topografie. Pentru transportul bagajelor, aceasta trebuie să fie dotată cu rafturi pe roata din spate sau pe ambele roți.

Ciclotraseele, se desfășoară pe căile de comunicație existente, accesibile cu bicicleta, cu caracter cât mai pitoresc din punct de vedere peisagistic și trafic motorizat cât mai redus, alese în funcție de rangul, tipul și gradul traseului. Ciclotraseele se clasifică astfel:

- după criteriul **tipului de cale de comunicație utilizată**, în două tipuri: off road și de șosea;
- după criteriul **nivelului de dificultate**, în trei grade: mediu, mare și „expert”.

Principii de organizare a ciclotraseelor în fondul forestier:

- ✓ Suprafața de rulaj a căilor de comunicație utilizate pentru ciclotrasee este de rugozitate cât mai redusă în toate cazurile, cu excepția ciclotraseelor de grad „expert”.
- ✓ Panta medie și maximă și diferența de nivel totală și pentru fiecare urcuș a ciclotraseelor sunt în concordanță cu gradul de dificultate.
- ✓ Căile de comunicație utilizate pentru trasee cicloturistice au lățimi și raze de curbură adecvate circulației cicloturistice în dublu sens, în condiții de siguranță și confort, ținând cont și de necesitățile de depășire și de eventuala prezență pe/la biciclete a bagajelor și remorcilor de până la 1 m lățime.
- ✓ Ciclotraseele în fondul forestier se axează pe zonele turistice consacrate și zonele cu potențial turistic, dacă, prin relief și rețea de căi de comunicație existente, se pretează adecvat la ciclism, precum și pe conectarea acestor zone între ele și respectiv cu alte căi sau noduri de comunicație.
- ✓ Configurația ciclotraseelor respectă principiul continuității și directitudinii.
- ✓ Lungimea ciclotraseelor se alege astfel încât durata normală de parcurgere să fie: 5-12 zile în cazul celor de rang național; 2-5 zile în cazul celor de rang regional; maxim o zi în cazul celor de rang local.
- ✓ Fiecărui ciclotraseu i se atribuie convențional un sens. Marcarea și parcurgerea se fac însă pentru ambele sensuri de mers, cu excepția unor ciclotrasee locale de grad „expert” care pot fi cu sens unic ca mod de marcarea și ca admisibilitate la parcurgere.
- ✓ Fiecărui ciclotraseu i se atribuie convențional un punct de start și unul de final (care coincid în cazul ciclotraseelor în circuit), eventual suplimentar și un punct secundar de start și de final.
- ✓ Punctele de start și de final ale unui ciclotraseu sunt accesibile cu mijloace de transport public, excepții putând fi admise în cazul ciclotraseelor de rang local.

Numărul de ciclotrasee, tipul și gradul lor, densitatea și repartiția lor în fondul forestier național se adecvează necesităților și resurselor disponibile, încadrându-se pentru fiecare zonă a republicii între un minim și un maxim pentru fiecare tip și grad de traseu, ținând cont și de caracteristicile zonei, atractivitatea turistică și numărul și tipul potențialilor utilizatori pe plan local, cerințelor de protecție a naturii și alți factori.

Pentru identificare, administrare și promovare, fiecărui ciclotraseu i se atribuie temă, denumire, siglă și indicativ. Pentru marcarea, descriere și administrare, fiecare ciclotraseu se împarte convențional, după caz, pe până la trei niveluri succesive de subdiviziuni: **etape, secțiuni și segmente**.

Etapa este porțiunea de traseu concepută și recomandată a fi parcursă în mod obișnuit într-o zi.

Secțiunea este porțiunea concepută și recomandată a fi parcursă în mod obișnuit într-un interval de 1-2 ore, între două locuri de popas sau puncte de interes turistic de pe parcursul ciclotraseului.

Segmentul este diviziunea elementară a unui traseu cicloturistic, corespunzător unei porțiuni cu caractere strict omogene, fără repere semnificative pe parcurs.

TRASEELE DE TURISM ECVESTRU

Randonnee-ul ecvestru sau turismul ecvestru se referă la plimbarea călare (*horse backriding*) sau călărie (*echitație, horse riding*) și la plimbarea cu atelajul (*horse harness*). Călăria sau plimbarea călare în scop turistic, agremental, se efectuează de către participant, pe un cal echipat cu șa, scărițe, căpăstru și hățuri, iar echipamentul personal alacestuiia poate fi alcătuit din vestimentația proprie sau din componente specifice: cască, încălțăminte (cizme, bocanci ușori), pantaloni, bluză și pelerină de ploaie. Asemenea activitate se desfășoară individual sau în grup. În statele unde turismul ecvestru este dezvoltat, această activitate este foarte comună în cadrul unor ferme turistice, unde călăreții beneficiază de mai multe servicii (cazare, masă, agrement), dintre care și ghidaj pe trasee tematice stabilite.

La elaborarea traseelor de turism ecvestru în fondul forestier, trebuie să se țină cont de ieșirile de siguranță din traseu sau de accesul auto pe traseu, respectiv de punctele pe unde se poate interveni cu echipaj specializat în caz de accident.

Atunci când stabilim itinerarul, cel mai simplu este să urmărim drumuri sau poteci care leagă între ele așezări/obiective turistice cunoscute. În mod ideal, itinerarul trebuie înregistrat pe GPS și nu se recomandă marcarea acestuia în teren. Acest aspect are relevanță atât pentru modul în care este folosit itinerarul (doar cu ghid specializat), cât și în ceea ce privește experiența turiștilor (se menține viu sentimentul descoperirii naturii).

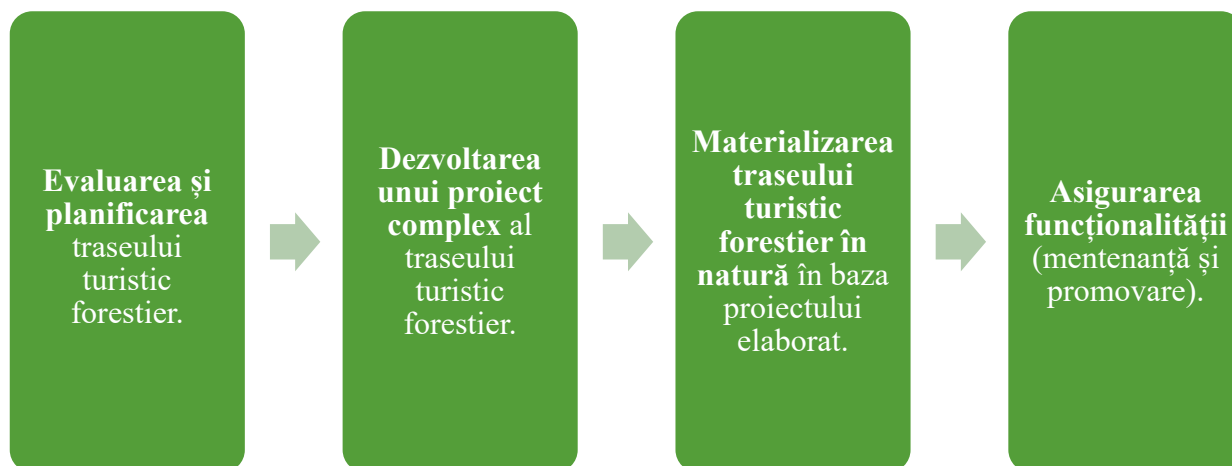
Traseele ecvestre se pot măsura în ore sau kilometri. Viteza medie de deplasare variază în funcție de relief. Ritmul de mers trebuie pus în acord cu condițiile de relief, starea vremii, greutatea bagajelor de pe cai și experiența călăreților. Ritmul de bază este pasul, alternat cu pasaje de trap și eventual cu una sau două etape de galop acolo unde terenul o permite. În planificarea itinerarului trebuie să avem grijă ca prima și ultima etapă a traseului să fie mai scurte.

Optimizarea traseelor ecvestre, este foarte importantă pentru a avea acces la sursele de apă, la zone de picnic la prânz, la ieșiri de siguranță, acces la puncte de perspectivă sau la zone deosebit de atractive.

4. PROIECTAREA ȘI AMENAJAREA TRASEELOR TURISTICE FORESTIERE

4.1 PROIECTAREA TRASEELOR TURISTICE FORESTIERE

De la o idee frumoasă până la funcționarea eficientă a traseului turistic forestier, este necesar mult efort și o foarte bună planificare. Sunt câteva etape pe care trebuie să le luați în considerare:

Evaluarea și planificarea este prima etapă pe care trebuie să o parcurgeți atunci când doriți să proiectați un traseu turistic forestier. În rezultatul acestei etape se decide asupra inițierii proiectului de amenajare a traseului turistic forestier. Evaluarea și planificarea înseamnă întâi de toate să răspundeți la un set de întrebări, iar în final să realizați un raport narativ care să descrie întreg tabloul.

CE AR TREBUI SĂ CUNOAȘTEȚI ÎNTÂI DE TOATE:

1. Analizați necesitatea traseului. Cine îl va folosi?
2. Răspundeți la întrebarea – de ce acest areal este valoros? Care va fi tema traseului și ce doriți să arătați potențialilor excursioniști?
3. Verificați la Autoritatea Centrală pentru Silvicultură regimul silvic al arealului. Se permit activități recreative pe acest sector?
4. Găsiți și testați o cale de acces în teren care să nu aibă impact negativ asupra habitatelor.
5. Faceți măsurări pe traseu: distanța, timp de parcurgere, amenajări necesare.
6. Documentați traseul cu fotografii și coordonate GPS, în baza cărora să elaborați harta traseului.
7. Faceți un calcul estimativ al investiției de amenajare.
8. Scrieți argumentarea pe hârtie sub forma unui raport narativ și luați decizia referitor la inițierea proiectului de amenajare a traseului forestier.

După ce ați luat decizia corespunzătoare, începeți dezvoltarea **proiectului de amenajare a traseului turistic forestier**. Acest proiect trebuie să includă următoarele compartimente:

1. **Conceptul traseului, inclusiv:** denumirea rutei, itinerarul (denumirea localităților, sector pădure), mod de deplasare, lungimea traseului (km), durata de parcurgere (h), tipul traseului (liniar, circular, radial), tematica de bază a rutei, scopul traseului, grupul țintă, locuri de popas, obiective turistice pe traseu.
2. **Proiectare detaliată** pentru amenajarea traseului ce va include:
 - planul topografic al zonei (Scara 1: 2000 și mai mic), inclusiv pista traseului;
 - planul general al traseului (Scara 1:1000 sau 1:500) care prezintă diferitele zone de popas, puncte de belvedere, panouri informative, cu schițe ale structurii drumului, planul măsurilor sanitare. Unele informații pot fi prezentate pe schițe/fragmente separate;
 - fragmente de secțiuni separate ale traseului pe o scară mai mare (1: 200, 1: 100), care arată planul amplasării exacte a formelor arhitecturale mici, planificarea detaliată a scărilor, platformelor de vizionare etc;
 - lista panourilor informative și formelor arhitecturale mici;
 - schițe ale părții informaționale ale panourilor;
 - schițe de plan al construcțiilor panourilor informaționale și formelor arhitecturale mici.
3. **Materiale informative** despre traseu. Se vor prezenta toate informațiile disponibile despre traseu: valoarea naturală, culturală, etc.
4. **Devizul de cheltuieli** pentru crearea, dotarea și întreținerea traseului, inclusiv pentru editarea materialelor informaționale necesare.

Principalele elemente ale acestui proiect pot fi incluse în proiectarea dezvoltării unui traseu specific în diferite grade de detaliu, în dependență de sarcina tehnică a proiectanților. Dacă lungimea traseului este scurtă, nu este necesar un proiect special pentru realizarea acestor lucrări, dar dacă lungimea traseului viitor este de câțiva kilometri, atunci trebuie determinate volumele de deșeuri, rupturi de vânt (crengi, arbori uscați) și procedura de îndepărtare sau eliminare a acestora pe loc (locuri de depozitare). La proiectarea traseului se utilizează o hartă pe care se fixează principalele puncte de cotitură ale traseului și elementele situaționale de pe ambele părți ale traseului (intersecții cu alte poteci, poieni, arbori solitari, pâraie, poduri etc.).

Toate traseele turistice din fondul forestier trebuie să fie avizate de Autoritatea Centrală pentru Silvicultură (Anexa nr.1 Model cerere de avizare a traseului turistic forestier).

În cazul în care se intenționează promovarea și includerea acestuia în circuitele turistice naționale, suplimentar la avizarea de către Autoritatea Centrală pentru Silvicultură se aplică procedura de înregistrare în conformitate cu **Normele metodologice privind elaborarea și aprobarea rutelor turistice**⁴. Instituția responsabilă de înregistrarea și aprobarea rutelor turistice naționale este Agenția Investiții⁵.

⁴ [Ordinul MEI nr.364 din 31.12.2019. Normele metodologice privind elaborarea și aprobarea rutelor turistice](#)

⁵ Art.9 (5²), Legea nr.352, din 24.11.2006, Cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova

La amenajarea traseelor turistice forestiere, s-a creat un anumit standard de suport informațional minim. Acest standard prezumă panouri informative, indicatoare de direcție și distanță, grupuri arhitecturale la începutul și sfârșitul traseului, amenajarea punctelor de belvedere. Dacă este cazul, puteți instala și compoziții sculpturale realizate din material care se încadrează cel mai organic în peisajul înconjurător. Echipamentul locurilor de recreere, de popas ar trebui să corespundă, de asemenea, spiritului traseului și să fie proiectat într-un singur stil artistic.

INDICATOARE ȘI MARCAJE

Indicatoarele și marcajele sunt cel mai simplu tip de obiect informațional. Cel mai adesea aceștia sunt stâlpi instalați la fiecare punct de oprire și la toate intersecțiile, indicatoare cu săgeți sau marcaje aplicate pe suprafețe naturale (scoarța arborilor, pietre, etc.). **Fiecare traseu trebuie să aibă propriul simbol sau semn**, astfel încât vizitatorul să poată determina cu exactitate cu ajutorul broșurii unde se află. Marcarea traseelor pe teren trebuie efectuată astfel încât să fie în armonie cu natura din jur. Semnul traseului poate lua forma unui element natural - un animal, o floare, etc, sau cel mai tipic simbol pentru acest traseu. El este descris nu numai pe marcaj, ci și pe panourile de informații și pe coperta ghidului acestui traseu.

Pentru protecția arborilor semnele de marcaj se vor aplica direct pe copaci, prin vopsire, fiind interzisă fixarea în cuie a altor indicatoare. La executarea tuturor marcajelor se vor folosi vopsele reflectorizante rezistente la ger, căldură, soare, umezeală și agenții poluanți corozivi. În zonele în care traseul turistic forestier este bine trasat și nu are ramificații nu se va face exces de semne, dar se vor marca în mod deosebit intrările în pădure (din drumuri, poieni, poteci, văi) prin unul sau mai multe semne ușor vizibile. Pe un traseu comun, marcat cu semne diferite, vor fi aplicate toate semnele, în grup, unul sub altul, și nu alternativ, la distanțe mari unul de altul; în zonele stâncoase parte a fondului forestier național, semnele de marcaj se vor grupa orizontal.

La liziera pădurii și în poienile foarte mari, precum și acolo unde nu este posibilă aplicarea marcajelor pe suprafețe, semnele de marcaj se vor face pe stâlpi confecționați din țevi metalice sau lemn.

Indicatoarele de trasee forestiere turistice sunt:

– **indicatoarele de direcție** – indică sensurile de parcurs, precum și cele mai importante informații despre traseu.

Indicatoarele de direcție simple reprezintă un stâlp cu lățimea de 0,10 m și înălțimea de 2,00 m. Indicatorul se instalează la adâncimea de 0,50 m și se întărește cu pietriș și piatră spartă, compactate cu mortar de lut. Astfel, înălțimea stâlpului la suprafața solului va fi de 1,50 m. Stâlpul poate fi din lemn sau metal. Stâlpii din lemn vor fi vopsiți cu 2 straturi de impregnare de nuanțele Incolor și Nuc, cei din țevi metalice vor fi vopsiți în culoarea neagră.

Indicatoarele de direcție vor conține următoarele informații: săgeată cu unghiul direcțional, obiectivul cel mai apropiat, timpul de mers până la acesta, modul de parcurgere permis pe traseu,

semnul de marcaj, simbolul traseului. Aceste informații vor fi imprimate pe plăcuțe din metal sau plastic de culoare maro, care vor fi fixate în cuie sau cu adeziv rezistent pe stâlp. În altă variantă, poate fi folosit un trafaret pentru a aplica informațiile direct pe stâlp.

În anumite situații, indicatoarele de direcție pot fi completate cu palete. Astfel, în punctele de schimbare a direcției de mers (60 grade, 75 grade, 90 grade, 105 grade și de 120 grade), stâlpii vor dispune de palete în formă de săgeți simple sau duble, executate din lemn sau metal. Săgețile din lemn vor fi protejate cu 2 straturi de impregnant de nuanțele Incolor și Nuc. Săgețile realizate din metal vor fi de culoare maro și culoarea marcajului. Indicatoarele de direcție simple vor avea lungime de 0,50 m, cele duble o lungime de 0,70 m și o lățime de 0,15 m.

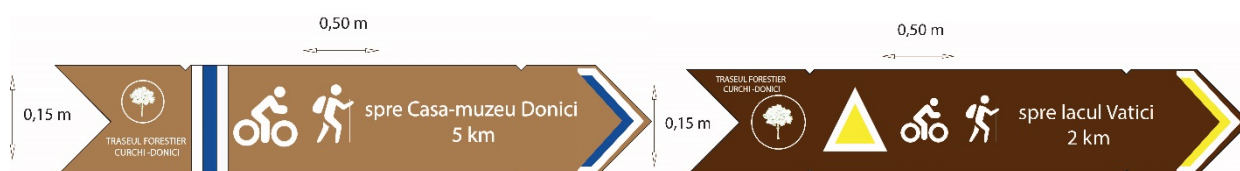

Fig.2 Paletă executată din lemn

Fig.3 Paletă executată din metal

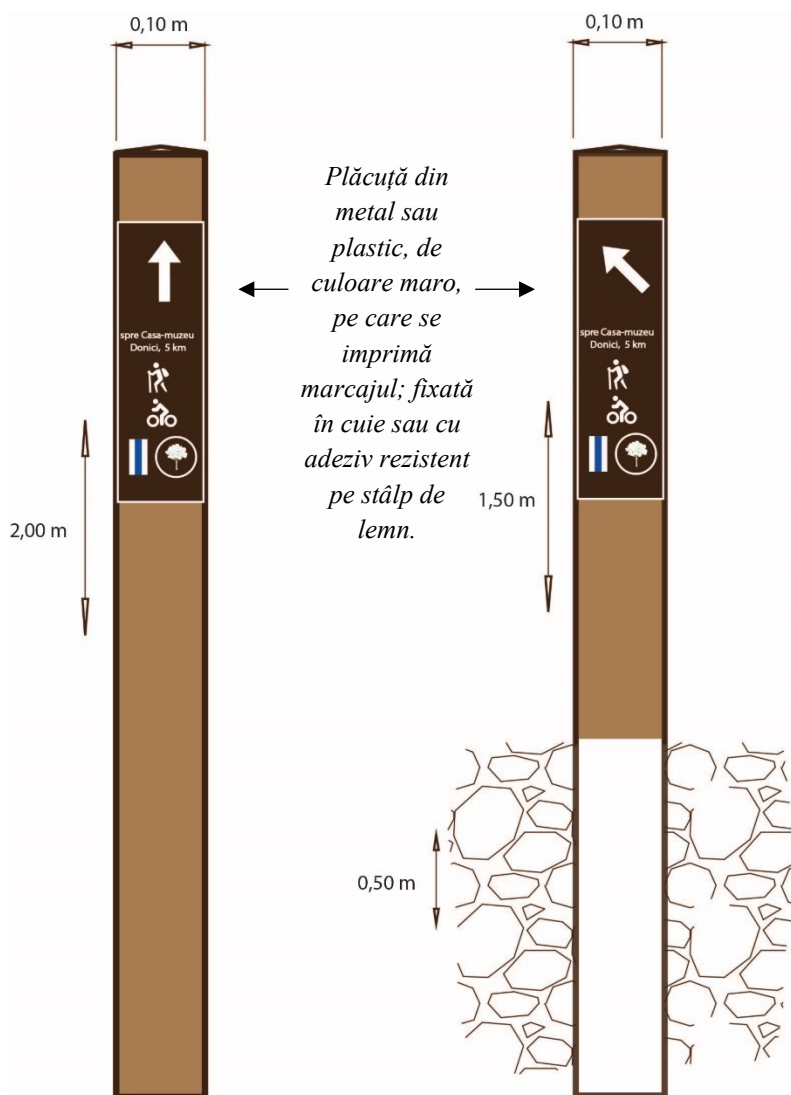

Fig.5 Indicator de direcție simplu, lemn

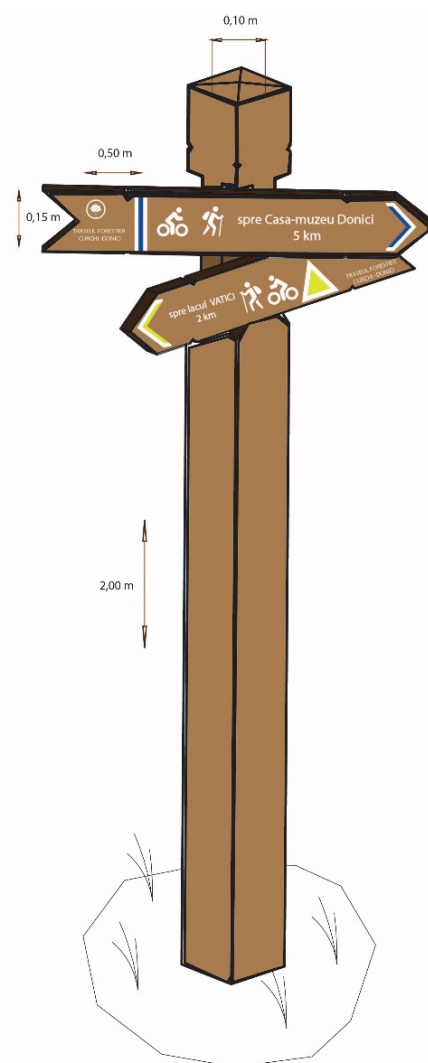

Fig.6 Indicator de direcție cu paletă, lemn

- **indicatoare de traseu** - table indicatoare, care oferă mai multe detalii despre traseu, unele pericole, monumente ale naturii, intrări în sectoare protejate, etc. Au dimensiuni variabile (32 cm/45 cm, 40 cm/56 cm, 50 cm/70 cm și 63 cm/87 cm), în funcție de volumul de informații pe care îl conțin, și sunt amplasate pe verticală sau pe orizontală, pe un picior sau pe două picioare.

Cele aflate în punctele de convergență (intersecții) ale mai multor trasee, vor cuprinde semnele de marcaj, direcțiile de mers, timpul de parcurgere al traseelor, unele indicații speciale.

Cele de avertizare (cu rol de protecție) se montează pentru semnalizarea unor pericole: drum periculos; Atenție, lucrări silvice.

Tablele toponimice semnalizează lacuri și râuri, alte obiective de interes turistic, intrarea în rezervații naturale, monumente ale naturii. Pentru a unifica formatul tablelor toponimice, va fi folosită semnalizarea conform prevederilor legale în vigoare⁶.

- **indicatoare de documentare** - sunt cele care vor conține informații despre traseele turistice forestiere marcate și principalele puncte de interes turistic din zona pe care o prezintă (de ex: panouri de informare).

Indicator de documentare – panou informativ tip pupitru

Marcajele de trasee forestiere turistice

Semnele utilizate pentru marcarea traseelor forestiere turistice și condițiile de detaliu tehnic pe care acestea trebuie să le îndeplinească pentru asigurarea uniformității și respectării inscripționării internaționale sunt, urmând modelul Central European Hiking Markers System:

- Banda verticală - pe fundal alb - pentru marcarea traseelor principale, numite și magistrale;
- Crucea cu brațe egale - pe fundal alb - pentru marcarea traseelor de legătură;
- Triunghiul echilateral - pe fundal alb - și punctul într-un cerc - pe fond alb - pentru marcarea traseelor secundare;
- Punctul într-un cerc pe fundal alb - pentru traseele în circuit.

⁶ Anexa nr.3 la Regulamentul circulației rutiere nr. 357 din data de 13.05.2009, capitolul V. Indicatoare de informare și orientare.

Semnele vor avea obligatoriu, fundal alb. Culoarea pentru semnele de marcaj sunt:

- Galben - pentru traseele cu grad mic de dificultate, aplicabile pentru drumeții;
- Albastru – pentru traseele cu grad mediu de dificultate, aplicabile atât pentru drumeții cât și pentru traseele de ciclism;
- Roșu – pentru traseele cu grad mare de dificultate, aplicabile atât pentru drumeții cât și pentru traseele de ciclism;
- Negru – pentru traseele cu grad de dificultate „expert”, aplicabile pe traseele de ciclism.

Pentru asigurarea uniformității și respectării inscripționării internaționale semnele de marcaj vor îndeplini următoarele condiții de detaliu tehnic:

- se vor încadra într-un patrulater imaginar cu laturile de 16-20 cm;
- benzile de culoare vor avea o lățime de 6 cm, iar cele de culoare albă, de 5 cm ($5 + 6 + 5 = 16$ cm);
- triunghiul cu miezul de culoare va avea laturile de 10 cm, iar banda de culoare albă, o lățime de 3 cm ($3 + 10 + 3 = 16$ cm);
- punctul de culoare va avea diametrul de 10 cm, iar banda de culoare albă, o lățime de 3 cm ($3 + 10 + 3 = 16$ cm);
- crucea de culoare va avea cele două benzi perpendiculare de 3 cm, iar banda de culoare albă, de 5 cm ($5 + 6 + 5 = 16$ cm).

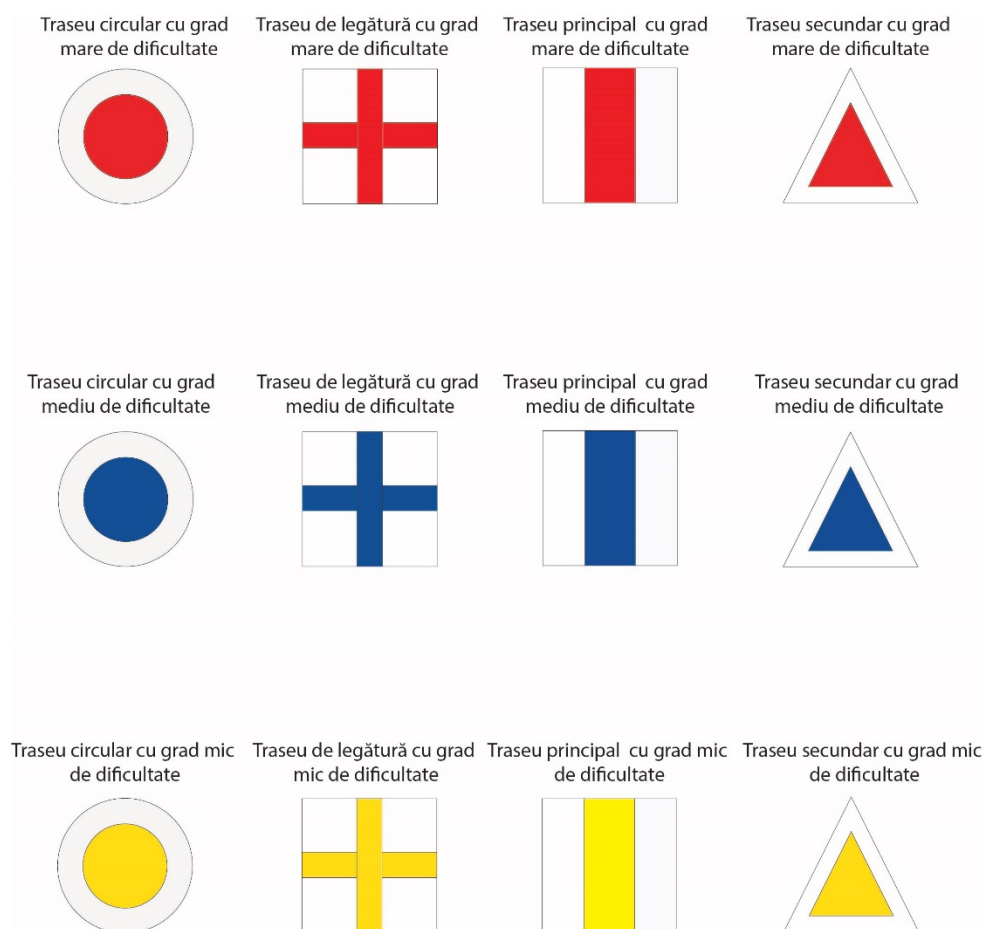
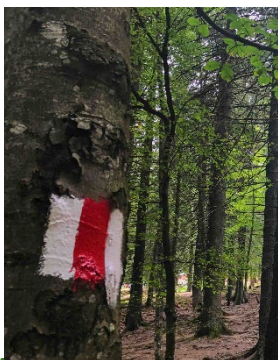

Fig.6 Tipuri de marcaj în funcție de dificultate

Atenție! În fondul forestier, conform amenajamentelor silvice se folosesc marcaje specifice pentru delimitarea parcelelor și hotarelor pădurilor. Marcajul folosit conține culoarea roșie, la fel ca și marcajul pentru traseele turistice forestiere. Diferența dintre ele constă în faptul că spre deosebire de marcajul turistic, în amenajamentele forestiere culoarea roșie se aplică sub formă de bandă inelară, simplă sau dublă fără fundal alb.

Marcaj turistic, traseu forestier principal, gr.de dificultate mare

Marcaj forestier, bandă inelară – desparte două parcele

Marcaj forestier, bandă dublă – unități de producție (tăieri arbori)

Marcaj forestier, bandă verticală simplă – hotar parcele

Marcaje silvice versus marcaje pe traseu turistic forestier

Marcaj turistic - traseu forestier principal, grad de dificultate mare și marcaj forestier – hotar parcele

Marcaj turistic - traseu forestier principal, grad mic de dificultate

Marcaj turistic aplicat pe piatră - traseu forestier de legătură, grad de dificultate mare.

Marcaj turistic - traseu forestier circular, grad mediu de dificultate. Schimbare de direcție.

La semnalizarea traseelor pedestre, se va folosi pictograma „drumeție”. Semnele de marcaj se vor aplica în ambele sensuri de circulație, la distanțe astfel apreciate încât să fie ușor vizibile de la un semn la altul, perpendiculare pe direcții de mers și la înălțimea de 1,5 m față de sol.

Semnul de marcaj cicloturistic este pictograma „ciclism”. Elementele suplimentare ce pot figura pe marcajele cicloturistice sunt: indicativ traseu, siglă traseu, coordonatele GPS ale locației, destinație (principală, proximală, altele) cu distanța până la aceasta, denumirea traseului, siglă finanțator, schița zonei, alte elemente.

La semnalizarea traseelor ecvestre, se va folosi pictograma „echitație”. Semnele de marcaj se vor aplica în ambele sensuri de circulație, la distanțe astfel apreciate încât să fie ușor vizibile de la un semn la altul, perpendiculare pe direcții de mers și la înălțimea de 1,5-2 m față de sol.

Fig.7 Pictogramă drumeție

Fig.8 Pictogramă ciclism

Fig.9 Pictogramă turism ecvestru

În scopul asigurării informaționale a traseului turistic forestier, se instalează semne și structuri speciale sub formă de **panouri informative**.

La începutul fiecărei traseu turistic forestier, este de obicei instalat un **panou la intrare** - o „poartă a traseului”. Aume la intrare turiștii ar trebui să obțină informații generale despre forma și lungimea traseului, despre principalele atracții naturale și culturale și regulile de comportament pe traseu. De asemenea, există, de obicei, informații curente (operative)- „noutățile traseului” valabile pentru un anumit sezon (sau chiar lună), informații despre prezența unor situații speciale pe parcursul traseului (de exemplu, pante abrupte, avertizare cu privire la calitatea apei potabile, insecte, și alte pericole). Intrarea pe traseul turistic forestier trebuie să fie vizibilă din stația de transport sau din cele mai apropiate puncte la începutul traseului. Obligatoriu, informația plasată pe panourile informative trebuie să fie concretă și veridică.

Pe parcursul traseului, la fiecare popas, dacă situația permite, este necesar să fie instalat un **panou informativ**. Distanța dintre aceste opriri poate fi diferită: pe traseele scurte de la 100 până la 200 m (dar nu mai des), pe un traseu mai lung – de la 500 până la 800 m. Aici veți oferi un text concis, care poate fi cu desene și fotografii ale obiectivelor turistice naturale și istorice ale acestui loc. Panoul poate fi întărit vertical (în acest caz, este ținut pe unul sau două stâlpi), sau poate fi înclinat (este mai convenabil să citiți în acest fel). În acest din urmă caz, este întărit pe patru coloane.

Informațiile cu privire la speciile rare și periclitate, trebuie tratate cu extremă prudență, astfel încât să nu devină o provocare pentru căutarea și colectarea lor. Modul în care sunt prezentate informațiile depinde în primul rând de contingentul vizitatorilor. Dacă traseul este creat pentru copii ar trebui să li se ofere mai multe imagini - poate fi distractiv. Pe traseele pentru adulți, textul tinde să domine desenele, dar se acordă multă atenție decorării, dimensiunii literelor, combinațiilor de fonturi etc.

Indicatoarele, marcajele, panourile fac parte dintr-un tot întreg. Acestea sunt concepute pentru a ajuta vizitatorii să facă un tur ghidat și să obțină și informații despre zonă, cu ajutorul lor, este dificil de furnizat informații detaliate sau aprofundate, dar pot încuraja vizitatorii să învețe mai multe. Vizitatorii interesați pot găsi mai multe informații în materiale educaționale, filme, prezentări și cărți.

Gestionarii traseului ar trebui să selecteze metodele de comunicare care satisfac cel mai bine nevoile vizitatorilor. Trebuie să aveți un plan de a furniza informații cu privire la obiectul turistic. Informațiile explicative ar trebui să descopere în totalitate obiectul turistic. De ce este interesant acest obiect? De ce a fost evidențiat? Ar trebui să alegeți exact subiectele, care vor dezvălui semnificația acestui obiect. Toate marcajele și panourile trebuie să corespundă temei alese. Cel mai bine se memorizează acea informație, care se bazează pe experiența practică și sentimente. Marcajele și panourile trebuie să se încadreze în aspectul general al obiectului. Ar trebui să îmbunătățească experiența de a vizita traseul, nu să distragă atenția de la acesta. Alegerea materialului, amplasarea și design-ul corect a acestuia trebuie să fie bine gândită. Nu este de dorit să plasați materiale pe suporturi și panouri care nu au legătură directă cu obiectul.

Explicațiile ar trebui să fie concise și clare. Uneori poate fi dificil să selectați informațiile de care aveți nevoie.

Multe materiale se pare că sunt importante și doriți să le puneți pe toate, dar nu este de dorit să o faceți. Vizitatorii vin să se familiarizeze direct cu obiectul, ei nu vor citi texte lungi și complicate. Prin urmare, un desen însoțit de un text scurt - este exact de ceea ce aveți nevoie. În general, panourile informative, realizate într-un mod original și cu gust, atrăgând atenția vizitatorilor prin design-ul și conținutul lor, contribuie nu numai la o creștere a rolului informațional și ecologic-educativ al traseului, ci și sporesc atractivitatea acestuia, îi subliniază originalitatea.

Panou informativ la intrare pe traseu

Panou informativ pe traseu

Mai jos prezentăm câteva recomandări practice privind panourile informative, adaptate după Carter, 2001:

- ✓ limitați textul la mai puțin de 200 de cuvinte pe panou;
 - ✓ textul trebuie să fie scris mare, cu literele de cel puțin 8 mm înălțime. Aranjați textul în blocuri sau alegeți doar două sau trei aspecte pe care vreți să le comunicați, și prezentați-le pe acestea pe scurt;
 - ✓ paragrafele să fie de aprox. 50 de cuvinte; folosiți titluri pentru a atrage atenția și scoateți în evidență ideile principale;
 - ✓ să aveți mereu în vedere tema atunci când planificați panoul și asigurați-vă că toate cuvintele și imaginile contribuie la dezvoltarea ei;
 - ✓ gândiți-vă foarte bine cum poate fi exprimat cel mai bine mesajul dvs. – poate că o imagine este mai bună decât cuvintele;
 - ✓ folosiți ilustrații pentru a prezenta lucrurile pe care oamenii nu le pot vedea, sau pentru a arăta cum erau în trecut;
 - ✓ nu folosiți ilustrații ca duplicat la ceea ce oamenii pot vedea și singuri, decât dacă doriți să faceți adnotări la o imagine;
 - ✓ pentru un bun design e nevoie și de spațiu pentru a respira; nu folosiți ilustrații doar pentru a umple spațiul;
 - ✓ dacă folosiți o hartă, orientați-o în același fel cu imaginea pe care vizitatorii o au în față în acel loc, astfel încât cei care se uită la hartă să privească în direcția potrivită;
 - ✓ gândiți-vă de la început la diferitele materiale, modalități de producție și tehnici de tipărire și discutați-le cu producătorii;
 - ✓ întotdeauna alegeți și verificați culorile în exterior deoarece arată destul de diferit de felul cum arată la interior. Fiți foarte atenți cu utilizarea unui fond alb, poate străluci și poate fi prea vizibil de la depărtare;
 - ✓ asigurați-vă că cineva va verifica panoul în mod regulat și îl va curăța, repara sau înlocui dacă este necesar;
 - ✓ nu montați panouri care ascund priveliștea;
 - ✓ evitați montarea panourilor în bătaia soarelui deoarece în acest fel majoritatea materialelor se vor deteriora mai repede.
-

Punctele de belvedere sunt un element obligatoriu pentru amenajarea oricăror trasee, în special pe teren accidentat. Acestea nu numai că măresc conținutul informațional al traseului, ci contribuie și la atractivitatea acestuia. Punctele de belvedere pot fi așezate pe înălțimi naturale: vârfuri de deal, versanți de unde se deschide o panoramă mai mult sau mai puțin largă.

Dacă arborii individuali ascund vederea în direcția dorită, dar nu reprezintă nicio valoare informațională sau științifică, aceștia sunt tăiați. Totuși, acest lucru trebuie făcut cu cea mai mare prudență și neapărat după efectuarea unei argumentări, care să ia în considerare opiniile tuturor părților interesate.

Pentru observarea animalelor, punctele de observare sunt alese cu o bună imagine de ansamblu asupra locurilor în care acestea apar frecvent (vizuini proaspete, numeroase urme pe nisip umed, cuiburi etc.) și situate în același timp pentru a nu perturba liniștea animalelor și a păsărilor. Vizitatorilor le pot fi oferite binocluri sau lunete. În aceste locuri, sunt construite adăposturi speciale (turnuri de observație sau ascunzătoare), astfel încât prezența oamenilor să nu deranjeze animalele. Dacă nu există puncte naturale de observare pot fi construite artificiale. Sunt necesare în special pe terenuri nivelate sau ușor accidentate.

DOCUMENTAȚIE NECESARĂ PENTRU AMENAJAREA UNEI PLATFORME DE BELVEDERE

- ✓ SCHIȚĂ DE PROIECT TEHNIC;
- ✓ PROIECT TEHNIC;
- ✓ DEVIZ DE CHELTUIELI;
- ✓ AVIZE DE LA GESTIONARIIL
TERENULUI PE CARE SE VA
AFLA PLATFORMA DE
BELVEDERE (PRIMĂRIE,
AGENȚIA MOLDSILVA, ALTE
INSTITUȚII ÎN FUNCȚIE DE
CAZ);
- ✓ EVALUAREA IMPACTULUI DE
MEDIU, ÎN FUNCȚIE DE
DIMENSIUNEA
CONSTRUCȚIEI;
- ✓ AUTORIZAȚIE DE
CONSTRUCȚIE.

PARCĂRI

Spațiile de parcare – după evaluarea numărului potențial de vizitatori, putem determina, care sunt intrările ce vor fi cel mai probabil utilizate pentru transportul auto și care sunt locurile ce vor fi probabil folosite cel mai mult ca zone de parcare. Dacă neglijăm planificarea și construirea de locuri de parcare pot apărea probleme ce ar putea genera situații neplăcute, cum ar fi poluarea, blocarea accesului pentru localnici sau pentru activități de întreținere și blocaje de trafic care îi vor face pe vizitatori să piardă din timpul prețios de recreere, sau chiar să evite vizitarea unei zone.

La planificarea, proiectarea și construirea zonelor de parcare trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

A. Locul trebuie să fie potrivit pentru accesul la obiectivele de vizitare (de ex. capetele traseelor, centrele de vizitare).

Este de așteptat ca centrele de vizitare și într-o anumită măsură și potecile tematice să fie frecventate și de persoane cu nevoi speciale, de aceea trebuie avut în vedere proiectarea adecvată

și pentru această categorie; se va efectua o evaluare rapidă a riscului la alegerea unui loc pentru zonele de parcare cu privire la:

- gradul de siguranță pentru vehicule – din punctul de vedere al pericolelor naturale sau al acțiunilor umane – evitați locurile unde există un risc mai mare de prăbușire a unor stânci sau arbori și asigurați-vă de sprijinul autorităților locale prin acțiuni prompte în cazul probabilității furtului de mașini;
- gradul de siguranță pentru accesul pe jos către obiectul de vizitat după parcare mașinii – evitați locurile care îi obligă pe vizitatori să meargă de-a lungul drumurilor publice sau să le traverseze, acesta reprezintă un risc mai mare de accidente, cu atât mai mult cu cât copiii fac parte de multe ori din grupurile de vizitatori.

B. Proprietatea asupra terenului ar putea fi una din problemele majore în alegerea unui loc bun pentru parcare. Înainte de a trece la planificarea mai detaliată trebuie verificată proprietatea asupra terenului. De aceea este necesară cooperarea cu administrația locală pentru identificarea potențialelor locuri de parcare. Zona de parcare poate reprezenta și o oportunitate pentru întreprinzătorii locali de a obține venituri.

C. Dimensiunea este importantă, dimensionarea unei zone de parcare trebuie făcută în funcție de doi factori principali: estimarea numărului de mașini și autobuze într-o zi aglomerată și durata parcării corelată cu frecvența anticipată a utilizatorilor parcării – pentru parcare a unui centru de vizitare luați în considerare o medie de două autobuze și mai multe autoturisme care sosesc în același timp și proiectați o parcare în care acestea să poată face manevre și să poată întoarce.

D. Reducerea impactului se poate obține prin alegerea unei suprafețe naturale pentru zona de parcare, cum ar fi pietrișul și prin integrarea parcării în peisaj cu ajutorul unor perdele de vegetație formate exclusiv din specii autohtone.

La proiectarea locurilor de parcare administrația trebuie să ia în considerare faptul că experiența de vizitare a oaspeților începe în acel loc. De aceea sunt necesare eforturi suplimentare pentru construirea și gestionarea corespunzătoare a parcării și pentru asigurarea unor servicii suplimentare în zona de parcare, cum ar fi informare și interpretare, accesul la toalete, apă potabilă (unde acest lucru este posibil).

Grupurile sanitare este recomandat să fie prezente în toate locurile de parcare, zonele de campare și zonele de acces pe trasee. Aceste grupuri sanitare trebui amplasate în așa fel încât să fie minimize costurile și timpul de întreținere și să folosească tehnici prietenoase pentru mediu. Instalațiile sanitare vor fi amplasate și proiectate conform categoriilor de utilizatori anticipate și a numărului estimat al acestora (de ex. grupurile sanitare vor fi proiectate încât să fie accesibile și persoanelor cu nevoi speciale). Trebuie luate măsuri speciale pentru a evita orice poluare a zonelor din jur sau a apei subterane și a solului.

CENTRE DE VIZITARE

Centrele de vizitare pot oferi o experiență de învățare privind ecosistemul silvic, ariile protejate forestiere și pot veni și ele în sprijinul dezvoltării turistice și educației în regiune. Există trei pași principali în planificarea unui centru de vizitare:

A. Alegerea amplasamentului – trebuie efectuate analize speciale privind posibilele amplasamente, ținând cont de faptul că centrul de vizitare trebuie să fie accesibil cu mijloace auto, cu bicicleta, pe jos și/sau cu transportul public. Analizele trebuie să includă evaluarea fluxului de turiști: amplasarea centrului pe un drum de acces existent folosit de vizitatori sau devierea fluxului către locul planificat de noi. Pentru a lua decizia finală trebuie evaluate diferite opțiuni privind amplasamentul în funcție de avantajele și dezavantajele acestora. Implicarea partenerilor locali (de ex. autoritățile) este esențială pentru a avea o imagine clară despre proprietatea terenurilor și eventualele clădiri disponibile care ar putea fi adaptate pentru a îndeplini funcțiile unui centru de vizitare. Adaptarea unei clădiri existente ar putea aduce economii importante de resurse dacă amplasarea clădirii este potrivită, costurile de renovare sunt acceptabile iar dreptul de utilizare este asigurat pe termen lung.

B. Definirea funcțiilor – trebuie să definim de la bun început ce funcții dorim să îndeplinească centrul de vizitare. Există o mare varietate de funcții posibile, cum ar fi:

- ✓ asigură interpretarea pe tot parcursul anului, indiferent de vreme;
- ✓ asigură un instrument pentru conservare naturii prin crearea unui punct de atracție tip *honeypot*, care atrage un mare număr mare de turiști într-o anumită zonă și reduce presiunea de vizitare asupra altor zone;
- ✓ oferă programe educaționale pentru populația locală și pentru oaspeți;
- ✓ stimulează simțul de proprietate al comunităților locale pentru centrul lor de vizitare ;
- ✓ stimulează dezvoltarea sustenabilă a turismului în regiune;
- ✓ oferă oportunități de locuri de muncă pentru populația locală fie direct (de ex. angajarea de persoane de pe plan local pentru administrarea centrului), fie indirect (de ex. oferirea de informații privind ghizii locali și posibilitățile de cazare în zonă);
- ✓ generează venituri pentru întreprinderea silvică;
- ✓ stimulează generarea de venituri pentru comunitatea locală (de ex. spațiu de închiriere pentru o companie locală care să ofere ceai, cafea și alimente produse locale).

C. Definirea temelor de interpretare – un centru nu poate spune totul despre ecosistemul silvic, aria protejată forestieră, de aceea este important să fie planificată selectarea temelor principale pentru a transmite vizitatorilor un mesaj coerent până la sfârșitul vizitei lor la centru. Ca orice mijloc de interpretare centrul de vizitare trebuie să creeze și să spună o „poveste” despre pădure sau foarte relevantă pentru aceasta. Astfel temele trebuie să fie legate una de alta într-o succesiune logică și naturală.

D. Proiectarea master planului pentru centru – după stabilirea unui amplasament și definirea funcțiilor și a temelor de interpretare principale este nevoie să proiectăm un prim master plan al centrului. Acesta va include următoarele aspecte:

- ✓ estimarea duratei de vizitare medii dorite, pentru a putea crea un spațiu interior suficient de mare pentru fluxul de turiști;
- ✓ adaptarea temelor principale, anticipând tehnicile de interpretare ce vor fi utilizate;
- ✓ orientarea clădirii ținând cont de expunerea la soare, astfel încât vizitatorii să se bucure de natura înconjurătoare și să poată ajunge ușor acolo;
- ✓ asigurarea de spațiu pentru toate funcțiile identificate, atât la interior cât și la exterior;
- ✓ estimarea dimensiunii clădirii și evaluarea costurilor de întreținere;

- ✓ includerea unei scurte evaluări a metodelor „verzi” de construcție care ar putea fi utilizate;
- ✓ realizarea unui *plan de afaceri* pentru centru, punând în balanță costurile de întreținere și costurile de personal cu eventualele venituri și cu celelalte beneficii non-financiare.

Planificarea unui centru de vizitare este o activitate de echipă, de aceea trebuie să se implice persoanele interesate din cadrul echipei de administrare. Se recomandă implicarea încă din această etapă a unui specialist în interpretare și centre de vizitare care să faciliteze și să sprijine procesul de planificare. Un centru de vizitare bine planificat va economisi resurse importante în etapa de funcționare.

La planificarea unui centru de vizitare trebuie să nu uităm să răspundem la întrebările cruciale: „*Chiar avem nevoie de un centru de vizitare și avem capacitatea de a-l gestiona?*”. Un centru de vizitare necesită resurse importante (financiare și umane) nu doar pentru a fi construit ci și pentru a funcționa. Costurile de funcționare pot fi mari și trebuie să facă obiectul unui plan de afaceri pentru a putea fi suportate. Centrul necesită activități permanente de întreținere și investiții continue pentru marketing, management și re-proiectare pentru a putea rămâne atractiv.

5.1. REȚEAUA DE TRASEE

Evaluarea traseelor existente și planificarea unor noi trebuie să țină cont de întreaga rețea de trasee din zonă. La evaluarea traseelor, fiecare traseu trebuie să fie analizat în funcție de următoarele aspecte:

- ✓ frecvența, numărul și tipul de utilizatori;
- ✓ valoarea estetică (varietatea) peisajului;
- ✓ importanța traseului legată de accesul la un anumit loc (de ex. muzeu, sat etc.);
- ✓ starea actuală a traseului (suprafața, lățimea, coridorul de vegetație, eroziunea);
- ✓ design-ul și conținutul informației și interpretării;
- ✓ impactul negativ asupra habitatului natural și a obiectivelor de conservare;
- ✓ acceptarea la nivel local;
- ✓ evaluarea cadrului legal (proprietatea asupra terenului, reglementări la nivel regional și național).

După evaluarea fiecărui traseu poate fi elaborat raportul privind rețeaua de trasee, care va identifica o serie de acțiuni ce trebuie întreprinse pentru a gestiona traseele, cum ar fi: lucrări de întreținere, actualizarea informației și a sistemului de interpretare de pe trasee sau în legătură cu acestea, deschiderea unor trasee noi, sau chiar închiderea temporară sau definitivă a accesului la unele trasee care traversează zone sensibile.

Pentru planificarea întregii rețele de trasee este recomandat să se adopte următoarele practici:

- folosiți unele zone cu habitate ale unor specii atrăgătoare care sunt ușor accesibile și pot servi ca modele de observare, astfel încât alte habitate să poată fi lăsate netulburate;
- când evaluați și planificați traseele luați în considerare planificarea unor parcuri, grupuri sanitare, locuri de odihnă de-a lungul traseelor, a unor locuri de campare permise;
- traseele, ca și orice alte elemente de infrastructură cum ar fi parcuri, locuri de odihnă și grupuri sanitare nu trebuie să fie amplasate prea aproape de habitatele sensibile;
- densitatea traseelor într-o arie protejată trebuie să fie de asemenea luată în considerare. Trebuie lăsat loc suficient între trasee pentru a permite existența unor habitate netulburate. Distanța dintre trasee ar trebui să fie de cel puțin 1 – 1,5 km, în funcție de caracteristicile teritoriului;
- pentru planificare, întreținere și construirea de trasee noi se recomandă consultarea și cooperarea cu factorii locali și regionali, cum ar fi: autoritățile locale sau reprezentanții acestora, ONG-urile interesate la nivel local sau regional;
- numărul și accesibilitatea traseelor tematice, a potecilor de drumeții etc. ar trebui să fie definite pentru întreaga rețea de trasee ținând cont de numărul de vizitatori și de diferite grupuri de utilizatori (de ex. ar trebui să fie disponibile și trasee mai ușoare dacă unul din grupurile de utilizatori îl reprezintă familiile);
- realizarea de legături cu alte trasee de drumeție ce vin și pleacă dinspre și înspre alte zone.

În cele ce urmează sunt enumerate unele recomandări specifice pentru proiectarea și construcția de trasee:

- alegeți structura potrivită pentru traseu în funcție de nevoile vizitatorilor și de relief și caracteristicile naturale existente de-a lungul traseului (de ex. liniar, circular, radial etc.);
- căutați puncte de belvedere potrivite și proiectați-le în conformitate cu tipul de utilizatori și forma de relief;
- evitați locurile problematice, cum ar fi:
 - locuri cu eroziune: dacă nu se pot evita, luați măsuri de reducere a riscurilor pentru vizitatori sau de asigurare a calității traseului pe termen lung (de ex. drenarea apelor pluviale în afara traseului);
 - cursuri de apă, lacuri, mlaștini: dacă este absolut necesar să fie traversate cursuri de apă sau zone mlăștinoase, trebuie montate podețe și platforme din lemn deasupra nivelului apei, ținând cont și de potențiale inundații;
 - pante abrupte: ar trebui evitate porțiunile de urcuș sau coborâș abrupt. Dacă pantele abrupte nu pot fi evitate, se vor folosi serpentine sau scări.
- selectați punctele de pornire și de sosire potrivite, cu suprafețe plane, cu loc suficient de întâlnire unde să se poată aștepta să se adune întregul grup; căutați un loc sigur în ceea ce privește traficul și alte activități și care să ofere o ambianță plăcută și peisaj, vegetație și liniște;
- luați în considerare lungimea și lățimea potrivită a traseului: în general traseele trebuie să aibă cel puțin 0,5 până la 1,5 m lățime. Pentru plimbările din plăcere și în locurile cu porțiuni abrupte sunt necesare lățimi de 1,5 – 2,5 m;
- alegeți un echilibru potrivit al pantelor, evitând porțiunile foarte abrupte. Astfel se vor evita coborâșurile și urcușurile abrupte și riscul de eroziune cauzate de șiroirea de apă;
 - limitele preferabile ale pantelor: între 0 - 5%;
 - panta susținută maximă: 12%;
 - panta maximă pe distanțe scurte: 20% pe o lungime de max. 30 m;
- curățați doar atâta vegetație cât este necesar pentru a permite deplasarea pe o potecă, în funcție de tipul de utilizatori. Lățimea potecii variază în funcție de tipul și frecvența utilizării. Lățimea zonei de curățare a vegetației în general este de aproximativ 1 m de-a lungul potecii. În ariile protejate unde arborii căzuți rămân la sol trebuie tăiat parțial sau integral doar fragmentul de trunchi care se află pe potecă, permițându-le vizitatorilor, pe cât posibil, să simtă că se află într-o zonă naturală (negospodărită). Vegetația se îndepărtează până la o înălțime de cel puțin 2 m pentru mersul pe jos și 2,5 – 3,5 m pentru traseele de bicicletă;
- folosiți materiale naturale dacă este posibil, atât pentru suprafețe cât și pentru infrastructură (de ex. poduri, scări, bariere etc.);
- folosiți mici bariere naturale sau semne pentru a preveni apariția scurtăturilor la intersecții de poteci sau pe potecile ce șerpuiesc;
- asigurați infrastructura corespunzătoare (izvoare cu apă potabilă, instalații sanitare, bănci, măsuri de siguranță), având grijă totuși să nu se afecteze sentimentul de zonă naturală;
- evitați amplasarea de coșuri de gunoi de-a lungul traseelor, încurajați un comportament de tip „nu lăsați nicio urmă”;

- evitați tulburarea și impactul negativ asupra mediului în timp ce lucrați la traseu.

În general, cu cât traseele sunt mai atractive și mai bine gestionate, cu atât vor reuși mai bine să îi facă pe vizitatori să rămână pe traseu și să nu se îndrepte spre zonele mai sensibile, îndeplinind astfel unul din obiectivele managementului vizitatorilor.

Efectuați o evaluare a rețelei de trasee și identificați acțiunile necesare pentru gestionarea traseelor. Verificați dacă acțiunile pentru fiecare traseu corespund cu obiectivele manageriale generale ale zonei în care se află traseul. Integrați acțiunile specifice pentru fiecare traseu în planul de acțiune pentru managementul vizitatorilor.

5.2 REGULI DE CONDUITĂ

SIGURANȚA VIZITATORILOR

Pentru asigurarea unui nivel înalt de siguranță a vizitatorilor este necesară identificarea riscurilor majore legate de vizitarea pădurii și elaborarea măsurilor de siguranță pentru fiecare zonă în funcție de categoriile principale de utilizatori și de principalele caracteristici ale zonei.

Câteva măsuri practice posibile sunt menționate mai jos:

1. informarea vizitatorilor în legătură cu riscurile și pericolele existente și cu măsurile de precauție pe care trebuie să le ia în timpul vizitării traseelor forestiere. Acest lucru poate fi făcut fie înainte de vizită (de ex. pe pagina de internet întreprinderii silvice), fie la începutul programului lor de vizitare a pădurii;
2. încheierea unei asigurări corespunzătoare de răspundere civilă;
3. verificarea periodică a instalațiilor și asigurarea unui standard ridicat de întreținere;
4. asigurarea disponibilității și utilizării echipamentelor de siguranță adecvate pentru activitățile desfășurate;
5. instruirea angajaților cu privire la măsurile de bază de prim ajutor;
6. încheierea unui acord oficial cu echipajele de salvare existente și menținerea unei bune relații de cooperare cu acestea (dincolo de acordul oficial);
7. contribuția la menținerea unor puncte de prim ajutor pe teritoriul pădurii.

PROBLEME LEGATE DE MANAGEMENTUL VIZITATORILOR

În cele ce urmează sunt prezentate câteva probleme uzuale legate de managementul vizitatorilor și sunt propuse posibile soluții:

A. Deteriorarea traseelor: lărgirea potecilor, formarea de șanțuri, apariția unor scurtături.

Traseele sunt permanent supuse unei presiuni, fie din partea utilizatorilor (de ex. formarea de scurtături care ulterior duc la eroziune) și/sau din partea pericolelor legate de factorii meteo (de ex. șiroirea apei de la furtuni generează eroziune și apariția unor șanțuri adânci).

Soluții: proiectarea inițială adecvată a traseului, inclusiv planificarea unei configurații adecvate, cu pante normale, drenarea apei pluviale și întreținerea pantei corecte a potecii, monitorizarea corespunzătoare și întreținerea periodică. În unele cazuri poate fi necesară închiderea temporară a traseului.

B. Vandalism: deteriorarea indicatoarelor, a panourilor informative și de interpretare, zgărierea sau chiar îndepărtarea unor bucăți din structura panourilor din lemn, a băncilor etc.

Soluții: luarea în considerare încă de la început a riscului de vandalism și producerea structurilor în mai multe exemplare; în cazul în care structurile sunt vandalizate, ele trebuie să fie îndepărtate imediat; monitorizarea în teren; programe educaționale. Un loc curat și bine întreținut are șanse mai mari să fie mai puțin vandalizat.

C. Incendiu: incendiile pot avea două cauze: riscuri naturale (de ex. lovituri de fulger în pădure) sau umane (propagarea de la un foc deschis care a fost abandonat sau aprins într-un loc nesigur).

Soluții: în caz de incendiu pot interveni echipajele de pompieri și personalul silvic, pe baza unui protocol pre-stabilit. Un incendiu provocat de om poate fi evitat prin interzicerea focurilor în alte locuri decât cele special amenajate și în zonele cu risc ridicat de incendiu. Un rol important în prevenirea incendiilor îl are asigurarea unor programe eficiente de conștientizare și educare pentru localnici și vizitatori⁷.

D. Gunoiul: gunoiul de la vizitatori și cel eliminat necorespunzător de cabane și alte facilități turistice poate atrage animalele sălbatice ducând la modificări în comportamentul acestora, lucru care nu poate fi acceptat într-o pădure și poate chiar ridica probleme de siguranță pentru vizitatori în cazul prezenței animalelor sălbatice în zonă. Gunoiul reprezintă o poluare vizuală, reducând dramatic valoarea estetică generală a zonei.

Soluție: în general se recomandă introducerea unei politici bazate pe principiile „ia-ți gunoiul cu tine” sau „nu lăsa nimic în urmă” cu privire la gunoiul lăsat de vizitatori, fără să fie asigurat nici un sistem de colectare pe parcursul traseului, cu excepția locurilor cu vizitare intensivă (de ex. parcările), unde colectarea gunoiului poate fi integrată în sistemul local de management al deșeurilor sau poate fi organizată cu ușurință de către administrația întreprinderii silvice. Îndepărtarea deșeurilor din alte locuri vizitate, dacă este necesar, ar trebui asigurată periodic de angajați sau voluntari. Este mai ușor de asigurat educația și îmbunătățirea comportamentului vizitatorilor într-un mediu curat, decât într-unul plin de gunoaie.

E. Perturbarea liniștii animalelor sălbatice:

În general perturbarea animalelor sălbatice este greu de observat de către nespecialiști. Totuși există unele activități care deranjează în mod evident fauna sălbatică și păsările: hrănirea animalelor; zgomotul și în unele cazuri și mirosul sau pășirea în anumite locuri.

Soluții: implementarea unei politici care să nu permită hrănirea animalelor sălbatice și a păsărilor; restricții privind zgomotul și anumite activități; restricții în abordarea zonelor sensibile, cum ar fi lacurile și mlaștinile; semne de avertizare privind riscul de călcare, pe jos sau cu mașina, peste animale sălbatice mici cum ar fi tritoni sau broaște.

⁷ Regulamentul securității antiincendiar, [Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.740](#)

A. Acte legislative

Nr.	Denumirea actelor legislative
1	Codul silvic al Republicii Moldova
2	Codul penal al Republicii Moldova
5	Codul contravențional al Republicii Moldova
3	Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat nr.1538 din 25.02.98
4	Legea privind protecția mediului înconjurător nr.1515 din 16.06.1993
5	Legea regnului vegetal, nt.239 din 08.11.2007
6	Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova: nr. 352-XVI din 24 noiembrie 2006.
7	Legea privind expertiza ecologică nr. 851 din 29.05.96
8	Legea privind evaluarea impactului asupra mediului, nr. 86 din 29.05.2014
9	Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160 din 22.07.2011

B. Acte normative

Nr.	Denumirea actelor normative
1	Hotărâre pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei, nr. 782 din 03.08.2000
2	Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la ariile cu management multifuncțional, Regulamentului-cadru cu privire la rezervațiile naturale, Regulamentului-cadru cu privire la rezervațiile peisagistice și Regulamentului-cadru cu privire la monumentele de arhitectură peisageră, nr. 784 din 03.08.2000;
3	Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la grădinile botanice, Regulamentului-cadru cu privire la grădinile dendrologice, Regulamentului-cadru cu privire la grădinile zoologice, Regulamentului-cadru cu privire la rezervațiile științifice, nr. 785 din 03.08.2000
4	Hotărâre despre aprobarea Regulamentului privind zonele protejate naturale și construite, nr. 1009 din 05.10.2000
5	Hotărâre pentru aprobarea actelor normative vizînd gestionarea gospodăriei silvice, nr. 740 din 17.06.2003
6	Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere, nr. 187 din 20.02.2008
7	Norme tehnice privind reglementarea modului și condițiilor de folosire a terenurilor fondului forestier în scopuri de recreere, Agenția „Moldsilva”, 2010. Anexă la ordinal Agenției „Moldsilva” nr.72-P din 28 aprilie 2010
8	Regulamentul securității antiincendiare, Anexa nr.2 la Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.740
9	Anexa nr.3 la Regulamentul circulației rutiere nr. 357 din data de 13.05.2009, capitolul V. Indicatoare de informare și orientare
10	Ordinul MEI nr.364 din 31.12.2019. Normele metodologice privind elaborarea și aprobarea rutelor turistice

BIBLIOGRAFIE

Bowe, D., Clarke, J., (2009), *Contemporary tourist behavior: yourself and others as tourists*, Oxford Brookes University, UK, Cambridge University Press.

Buckley, R., Witting, N., and Guest, M. (2001), *Managing people in Australian parks: 3. Risk management and public liability*, CRC for Sustainable Tourism Pty Ltd.

Carter, J. (2001), *A Sense of Place, An interpretive planning handbook*, Scottish Interpretation Network.

Drumm, A., Moore, A., (2005), *Ecotourism Development – A Manual for Conservation Planners and Managers, Volume 1: An Introduction to Ecotourism Planning*, Second Edition, The Nature Conservancy, Arlington, Virginia, SUA.

Eagles, Paul F.J., McCool, Stephen F. and Haynes, Christopher D.A. (2002), *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management*, IUCN Gland, Switzerland and Cambridge.

Ecological Tourism in Europe – ETE, Gebhard, K., Meyer, M., Parkyn, M., Rohac, J., Roth, S, (2006) *The Trail Planning Guide, An insight into the process of planning interpretative trails, Principles and Recommendations*; Bonn, Germania.

Equestrian design Guidebook, for trails, trailheads, and campgrounds. USDA, Forest Service, Technology&Development program 2300 Recreation, December 2007, 0723-2816 MTDC.

Marion, J., Reid, S., (2007), *Minimising Visitor Impacts to Protected Areas: The Efficacy of Low Impact Education Programmes*, Journal of Sustainable Tourism, Vol.15, No.1, 2007.

Mittmann, H. (?), *Recreation management within the multiple use management concept of the United States Forest Service* (Capitolul 7).

Rome, A. (1999). *Ecotourism Impacts Monitoring: A Review of Methodologies and Recommendations for Developing Monitoring Programs in Latin America*. The Nature Conservancy Report Series Number 2. [2002, January 14]

Anexa nr.1 Model cerere de avizare a traseului turistic forestier

**Către Directorul
Agenției „Moldsilva”**

**CERERE
de avizare a traseului turistic forestier**

Denumirea/numele, prenumele solicitantului (instituției/persoanei fizice – după caz)

_____ ,

IDNO/IDNP (după caz)

_____ ,

Adresa _____ ,

nr.telefon _____ **nr.fax** _____ ,

e-mail _____ **web** _____ ,

genul de activitate _____ ,

reprezentată prin (nume, prenume)

_____ ,

funcția _____ ,

Solicităm să avizați traseul turistic forestier:

(denumirea rutei)

Anexăm documentele necesare pentru avizare:

- Conceptul traseului
- Proiectare detaliată
- Materiale informative
- Devizul de cheltuieli

Solicitantul (Nume, prenume)

Semnătura

L.Ș (după caz)

Anexa nr.2 Instituții de contact

Nr.	Denumirea instituției	Adresa	Date de contact
1.	Ministerul Mediului, Agriculturii și Dezvoltării Regionale	MD-2005 mun. Chișinău, str. Constantin Tănase 9	Tel: 022 204579; E-mail: cancelaria@madrm.gov.md
2.	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Direcția politici economice și mediul de afaceri	mun. Chișinău, Piața Marii Adunări naționale, Nr. 1	Tel: 022 250500 E-mail: secretariat@mei.gov.md
3.	Agenția de Investiții	MD-2012, mun. Chișinău bd. Ștefan cel Mare 134., et.3	Tel: 022 273654 E-mail: office@invest.gov.md
4.	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	MD-2005 mun. Chișinău, str. Constantin Tănase 9	Tel: 022 226941 E-mail: mediu@ipm.gov.md
5.	Agenția „Moldsilva”	MD 2001 Chișinău, b-d. Ștefan cel Mare 124	Tel: 022 272306, 277349 msilva@moldsilva.gov.md
6.	<u>ICAS</u>	MD 2069, str. Calea Ieșilor, nr.69	Tel.022 92 89 57 icas@moldsilva.gov.md
7.	<u>Î.S.Bălți</u>	MD 3100, mun. Bălți, str. Aerodromului, nr.16	Tel.0231 4 37 82 balti@moldsilva.gov.md
8.	<u>Î.S.Călărași</u>	MD 4400, or. Călărași, str. Bojole, nr. 17	Tel.0244 2 05 89 calarasi@moldsilva.gov.md
9.	<u>Î.S.Chișinău</u>	MD 2069, mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor, nr.69	Tel.022 74 69 29 chisinau@moldsilva.gov.md
10.	<u>Î.S.Comrat</u>	MD 3800, UTA Găgăuzia, mun. Comrat, str. Tretiacov, nr.123	Tel.0298 3 11 35 comrat@moldsilva.gov.md
11.	<u>Î.S.Cimișlia</u>	MD 4100 or. Cimișlia, str. Cetatea Albă, nr. 11	Tel.0 241 2 35 92 cimislia@moldsilva.gov.md
12.	<u>Î.S.Edineț</u>	MD 4601, or. Edineț, Șoseaua Bucovinei, nr.24	Tel.0246 2 29 93 edinet@moldsilva.gov.md
13.	<u>Î.S.Glodeni</u>	MD 4901, or. Glodeni, str. M. Eminescu, nr. 17	Tel.0249 2 33 82 glodeni@moldsilva.gov.md
14.	<u>Î.S.Hîncești-Silva</u>	MD 3400, or. Hîncești, str. Marinescu, nr. 14	Tel.0269 2 22 59 hancesti-silva@moldsilva.gov.md
15.	<u>Î.S.Iargara</u>	MD 6321, or. Leova, or.	Tel.0263 6 45 91 iargara@moldsilva.gov.md

		Iargara, str. Ștefan Vodă, nr.180	
16.	<u>Î.S.S.C. Sil-Răzeni</u>	MD 7728, r-nul. Ialoveni, com. Răzeni	Tel.0268 7 42 63 sil-razeni@moldsilva.gov.md
17.	<u>Î.S.C. Manta-V</u>	MD 3929, r-nul. Cahul, s. Manta	Tel.0299 2 06 65 manta-v@moldsilva.gov.md
18.	<u>Î.S. Nisporeni-Silva</u>	MD 6400, or. Nisporeni, str. Ciorbă, nr.12	Tel.0264 2 38 70 nisporeni-silva@moldsilva.gov.md
19.	<u>Î.S.Orhei</u>	MD 3505, or. Orhei, str. V. Lupu, nr.166	Tel.0235 2 19 59 orhei@moldsilva.gov.md
20.	<u>Î.S. Silva-Sud,Cahul</u>	MD 3900, or. Cahul, str. Dunării, nr.13	Tel.0299 4 14 81 silva-sud@moldsilva.gov.md
21.	<u>Î.S. Silva-Centru</u>	MD 3603, or. Ungheni, str. Alexandru Cozmescu, nr. 1	Tel.0 236 2 71 06 silva-centru@moldsilva.gov.md
22.	<u>Î.S. Soroca</u>	MD 3004, or. Soroca, str. Vasile Stroiescu, nr. 110	Tel.0 230 2 61 52 soroca@moldsilva.gov.md
23.	<u>Î.S.S.C. Strășeni</u>	MD 3700, or. Strășeni, str. Ștefancel Mare, nr.1	Tel.0 237 2 56 51 straseni@moldsilva.gov.md
24.	<u>Î.S.Soldănești</u>	MD 7201, or. Șoldănești, str. 31 August, nr.125	Tel.0 272 2 22 53 soldanesti@moldsilva.gov.md
25.	<u>Î.S.Telenesti</u>	MD 5801, or. Telenesti, str. M. Sadoveanu, nr.5	Tel.0258 2 33 26 telenesti@moldsilva.gov.md
26.	<u>Î.S.Tighina</u>	MD 3200, or. Bender, str. Chișinăului, nr.228	Tel.0552 5 97 96 tighina@moldsilva.gov.md
27.	<u>R.N.Codrii</u>	MD 3721, r-nul. Strășeni, com. Lozova	Tel.0237 4 73 86 codrii@moldsilva.gov.md
28.	<u>R.N.Pădurea Domnească</u>	MD 4900, or. Glodeni, str. Saharov, nr.4	Tel.0249 2 49 98 padurea.domneasca@moldsilva.gov.md
29.	<u>R.N.Plaiul Fagului</u>	MD 3642, r-nul. Ungheni, com. Rădenii Vechi	Tel.0236 9 35 32 plaiulfagului@moldsilva.gov.md
30.	<u>R.N. Prutul de Jos</u>	MD 5361 r-nul. Cahul, s. Slobozia Mare, str. Nuferilor, nr.1	Tel.0293 6 01 59 prutuldejos@moldsilva.gov.md

